Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 0 7 2 5 3 1 2 2

JESENSKI ROK

FILOZOFIJA

Izpitna pola 2

Petek, 31. avgust 2007 / 120 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca in dva konceptna lista.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Napišite komentar k **enemu** od filozofskih besedil.

Pišite v izpitno polo z nalivnikom ali kemičnim svinčnikom. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami.

Preden začnete, besedilo dobro premislite. **Osnutek napišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.**

Vsak komentar je ovrednoten z 22 točkami.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

© RIC 2007

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA BESEDILA

Izberite odlomek iz dela, ki ste ga obravnavali na pripravah (za Platonovo *Državo* sta na voljo dva različna prevoda istega odlomka – izberite prevod, ki ste ga uporabljali na pripravah). V njem se obravnava neki filozofski **problem** (oziroma problemski sklop). Napišite enovit komentar v obliki eseja, ki naj bo dolg najmanj 600 besed; odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, za kateri problem gre; obravnavajte in razložite filozofovo rešitev problema, umestite jo v širši **tematski in pojmovni okvir** celotne knjige (**ne obnavljajte celotne knjige**, temveč predstavite le tisto, kar je nujno potrebno za razumevanje odlomka) ter poskušajte razviti in utemeljiti svoj komentar dane rešitve. Del besedila in nekateri pojmi so tiskani poudarjeno – v komentarju jim namenite posebno pozornost.

PLATON: DRŽAVA

A) Prevod Jožeta Košarja

No, ali sedaj priznavate, da niso bile le pobožne želje, kar smo rekli ***o državi in njeni ustavi***? Vse je ***gotovo težko, vendar izvedljivo***, toda le tako, kakor smo rekli: vladarji v državi morajo biti ***pravi filozofi*** – ne glede na to, ali eden ali več – torej možje, ki prezirajo današnje zunanje časti, po njihovem mnenju nevredne svobodnega človeka, zato pa nadvse cenijo poštenost in na njej temelječe časti ter ***pravičnost, ki jim velja za največje in najpotrebnejše dobro. Njej služijo, njo pospešujejo in pri tem izgrajujejo svojo državo***.
Kako? (VII, 18; 265)

B) Prevod Gorazda Kocjančiča

No, kaj?« sem rekel. »Se strinjate, da to, kar smo povedali ***o polisu in državni ureditvi***, sploh niso bile (zgolj) želje in ***da je to sicer težko, vendar na določen način možno***, toda ne drugače, kot je bilo rečeno, namreč tedaj, ko oblastniki v polisu postanejo resnični filozofi — najsi jih je več ali je samo eden — in zaničujejo sedanje časti, saj so prepričani, da so nevredne svobodnega človeka in sploh ničvredne, zato pa nadvse cenijo pravilno ravnanje in časti, ki iz njega izvirajo, ***in imajo pravico za nekaj najpomembnejšega in najnujnejšega: njej služijo, omogočajo njen razcvet in tako urejajo svoj polis***?«
»***Kako?***« je vprašal. (VII, 540d-e)

ARISTOTEL: NIKOMAHOVA ETIKA

Z vrlino je približno tako kot s pametnostjo: v kakršnem razmerju je pametnost do umske sposobnosti (to je, ni z njo identična, pač pa ji je podobna), v takšnem razmerju je naravna vrlina do resnične vrline. Saj so v nekem smislu vse nravstvene zmožnosti dane po naravi: pravičnost, umerjenost, hrabrost in vse drugo imamo že od rojstva – in vendar iščemo resnično dobro nekje drugje in si želimo, da bi nam bilo to dano še na poseben način. Zakaj naravne vrline so dane celo otrokom in živalim, toda ***brez vodstva razuma so očitno škodljive***. Zdi se, da je s tem tako, kot s telesom, ki se giblje brez vida: če je telo še tako krepko, rado prav tako krepko pade, in sicer ravno zato, ker mu je odvzet vid. In podobno je tudi tukaj. Če se naravni vrlini pridruži vodstvo razuma, tedaj se v dejanjih pokaže razlika: zmožnost, ki je bila prej samo podobna vrlini, postane vrlina v pravem pomenu. In kakor sta pri ustvarjanju mnenja dve obliki – umska sposobnost in pametnost –, ***tako sta tudi pri izgradnji značaja: eno je naravna vrlina, drugo vrlina v pravem pomenu besede (…)***. (204; 1144b)

DESCARTES: MEDITACIJE

Preostane tedaj edinole ***ideja Boga***, pri kateri velja pretehtati, ali je nekaj, kar ni moglo iziti iz mene samega. Z imenom »Bog« mislim neko neskončno, neodvisno, nadvse umno, nadvse mogočno substanco, od katere sem bil ustvarjen tako jaz sam kakor tudi vse drugo bivajoče, če kaj drugega biva. To pa je zares takšno, da bolj ko skrbno premišljam, ***manj se mi zdi mogoče, da bi bilo moglo iziti iz mene***. (75; III/22)

KANT: KRITIKA PRAKTIČNEGA UMA

Ta neskončni progres pa je možen le pod predpostavko ***neskončno*** trajajoče ***eksistence*** in osebnosti tega umnega bitja (kar imenujemo ***nesmrtnost duše***). Torej je ***najvišje dobro praktično*** možno le ob predpostavki nesmrtnosti duše, ki je torej, kot neločljivo povezana z moralnim zakonom, postulat čistega praktičnega uma. (119)

NIETZSCHE: H GENEALOGIJI MORALE

Če odmislimo ***asketski ideal: potem ni imel človek, žival človek, do sedaj nobenega smisla***. Njegovo bivanje na zemlji ni imelo nobenega cilja; »čemu sploh človek?« – je bilo vprašanje brez odgovora; manjkala je volja za človeka in zemljo; za vsako veliko človeško usodo je kot refren odzvanjal še večji »zaman!«. Prav to pomeni asketski ideal: da je nekaj manjkalo, da je okoli človeka zazijala velikanska luknja, – on ni znal opravičiti samega sebe, se pojasniti, se potrditi, ***trpel je zaradi problema svojega smisla.*** Tudi sicer je trpel, v glavnem je bil bolestna žival: vendar ***njegov problem ni bilo trpljenje samo, marveč to, da je manjkal odgovor na krik vprašanja »zakaj trpeti?«*** (III, 28; 344)

AVTOR BESEDILA IN NASLOV DELA

PRAZNA STRAN